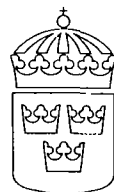

Regeringens proposition

1991/92:47

om ändrad instansordning enligt bilavgaslagen
(1986:1386)

Prop.
1991/92:47

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 24 oktober 1991.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Olof Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att överklagande av beslut om dispensavgift enligt bilavgaslagen (1986:1386) skall ske till kammarrätten i stället för till regeringen.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 1992.

Förslag till
Lag om ändring i bilavgaslagen (1986:1386)

Prop. 1991/92:47

Härigenom föreskrivs att 11 § bilavgaslagen (1986:1386) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Ett beslut av en myndighet om föreläggande enligt 5 § eller om kontrollavgift i ett särskilt fall enligt 9 § får överklagas hos kammarrätten *genom besvär*.

En myndighets beslut i det särskilda fallet om dispensavgift enligt 10 § får överklagas hos regeringen.

Ett beslut av en myndighet om föreläggande enligt 5 § eller om kontrollavgift *eller dispensavgift* i ett särskilt fall enligt 9 *och 10 §§* får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 oktober 1991

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om ändrad instansordning enligt bilavgaslagen (1986:1386)

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I första instans är det statens naturvårdsverk som beslutar om undantag från föreskrifter i bilavgaslagstiftningen. Beslut om en sådan dispensavgift som enligt 10 § bilavgaslagen (1986:1386) skall tas ut när undantag medges från bilavgasbestämmelserna får enligt 11 § andra stycket bilavgaslagen överklagas till regeringen. Samma instansordning gäller enligt 23 § bilavgasförordningen (1987:586) i fråga om beslut om undantag från föreskrifterna i bilavgasförordningen.

Utredningen (SOU 1991:32) om naturvårdsverkets organisation föreslår att överklagande i stället skall ske till koncessionsnämnden för miljöskydd, vars beslut inte bör kunna överklagas. Innan jag tar upp frågan om en ändring i bilavgaslagens regler om överklagande vill jag lämna en redogörelse för de föreskrifter som gäller om dispensavgiften och för regeringens praxis i överklagade ärenden. Eftersom det finns ett nära samband mellan ärenden om dispensavgift och ärenden om undantag, omfattar redogörelsen även de senare.

1.2 Dispensavgift och undantag enligt bilavgaslagstiftningen

De grundläggande bilavgasbestämmelserna finns i bilavgaslagen som trädde i kraft den 1 juli 1987. Bestämmelser om vilka krav som gäller för olika kategorier av bilar har med stöd av lagen utfärdats i bilavgasförordningen.

För personbilar, lastbilar och bussar gäller krav på s.k. avgasgodkännande. Beslut om avgasgodkännande meddelas av AB Svensk Bilprovning för en motorfamilj, varmed avses en grupp av bilar eller motorer som är av samma tekniska konstruktion. För att en bil skall få användas måste det konstateras att bilen tillhör en avgasgodkänd motorfamilj, vilket bl.a. framgår

av 36 och 55 §§ fordonskungörelsen (1972:595). Tillverkaren intygar att så är fallet.

Prop. 1991/92:47

Enligt 20 § bilavgasförordningen får naturvårdsverket föreskriva om avsteg eller för det enskilda fallet medge undantag från föreskrifterna, om det är av ringa betydelse från miljöskyddssynpunkt. Om undantag medges tas en dispensavgift ut enligt en taxa som fastställs av naturvårdsverket efter samråd med riksrevisionsverket. Syftet med dispensavgiften bör enligt 10 § bilavgaslagen vara att utjämna de ekonomiska fördelarna för den avgiftsskyldige av att fordonet inte uppfyller uppställda krav. Taxan utformas på ett schablonmässigt sätt. Det är således inte meningen att avgiften skall beräknas med hänsyn till de ekonomiska fördelarna för den avgiftsskyldige i det enskilda fallet (1986/87:prop. 56, s. 22).

Frågan om undantag från bestämmelserna uppkommer främst för bilar som förs in till landet av någon annan än tillverkaren eller dennes representant. Enligt naturvårdsverkets kungörelse med föreskrifter om bilavgaskontroll (SNFS 1987:2, omtryckt efter ändringar i SNFS 1990:12) gäller avsteg från kravet på överensstämmelse med en avgasgodkänd motorfamilj bl.a. för bilar som utgör flyttgods, arvegods eller diplomatgods samt för amatörbyggda bilar. I fråga om bilar som i övrigt importeras för eget bruk och bilar som ändras på ett sätt som kan påverka utsläppen gäller enligt föreskrifterna att det skall visas att bilen i fråga om avgasrelaterad utrustning överensstämmer med en avgasgodkänd motorfamilj.

För bilar som omfattas av föreskrifterna om avsteg tas en dispensavgift ut med 7 000 kr om bilen inte överensstämmer med en avgasgodkänd motorfamilj. För vissa äldre bilar utgör dispensavgiften 2 000 kr.

För bilar som inte omfattas av föreskrifterna om avsteg kan naturvårdsverket med stöd av bemyndigandet i 20 § bilavgasförordningen efter ansökan besluta om undantag i det enskilda fallet. Naturvårdsverket har intagit en mycket restriktiv hållning när det gäller undantag i enskilda fall.

De ärenden om undantag i enskilda fall som överklagats till regeringen har främst gällt ansökningar avseende bilar som importerats av privatpersoner och som inte uppfyllt kravet på överensstämmelse med en avgasgodkänd motorfamilj. Regeringen har vid prövningen av de överklagade ärendena delat verkets bedömning att undantag för sådana bilar inte bör medges, även i de fall bilarna har varit försedda med avgasreningsutrustning i form av t.ex. katalysator. Regeringen har ansett det viktigt att upprätthålla kravet på att ett svenskt avgasgodkännande måste finnas för motorfamiljen. Om ett svenskt godkännande saknas är det svårt att bedöma om de krav i fråga om utsläpp och utrustningens hållbarhet som gäller enligt de svenska reglerna är uppfyllda. Kontrollen av att kraven är uppfyllda för fordon i bruk försvåras också.

Regeringen har medgett undantag endast i två speciella tyfall. Det ena gäller bilar av 1976 – 1988 års modeller som införts i bilregistret före den 1 juli 1990. För sådana bilar gäller enligt bilavgasförordningen endast lindriga avgaskrav. För bilar i denna kategori som uppfyllde betydligt strängare utländska krav, exempelvis de krav som tillämpas i Kalifornien, medgavs dispens i ett antal fall. För bilar som införts i bilregistret efter den 1 juli 1990

har något motsvarande undantag inte medgetts. Det andra specialfallet där regeringen beslutat om undantag avser vissa handikappanpassade bilar.

Prop. 1991/92:47

Några exempel på fall där regeringen inte medgett undantag från kravet på överensstämmelse med en avgasgodkänd motorfamilj bör nämnas. Det ena gäller gasdrivna bilar som ägaren velat bygga om till bensindrift, eftersom tillgången på tankningsställen för motorgas har minskat kraftigt i landet. Det andra fallet gäller bilägare som velat förbättra bilens avgasrening genom montering av en speciell tillsats. Regeringens ställningstagande i det senare fallet grundades bl.a. på att tillräcklig utredning inte förelåg om de förbättringar som kunde uppnås. Det var inte heller klarlagt om det befintliga avgasreningssystemet kunde påverkas negativt av ändringen.

Beträffande ärenden om dispensavgift har regeringen inte i något fall funnit att de faktiska omständigheterna varit sådana att grund för befrielse eller nedsättning föreläggat. Regeringen har dock i vissa fall av formella skäl beslutat om nedsättning av avgiften.

2 En ändrad instansordning

Mitt förslag: Statens naturvårdsverks beslut i det särskilda fallet om dispensavgift överklagas hos kammarrätten i stället för hos regeringen.

Utredningens förslag: Utredningen om naturvårdsverkets organisation föreslår att överklagande skall ske hos koncessionsnämnden för miljöskydd.

Skälen för mitt förslag: Riksdagen antog år 1984 riktlinjer för en systematisk översyn av möjligheterna att överklaga myndighetsbeslut till regeringen (1983/84:prop. 120, KU23, rskr. 250), bl.a. i syfte att begränsa antalet överklaganden hos regeringen. Genom naturvårdsverkets föreskrifter och regeringens beslut i överklagade ärenden har en enhetlig praxis utbildats i fråga om de fall då undantag från föreskrifterna om avgasrening bör medges. Det samma gäller för ärenden om dispensavgift. Enligt min mening finns det mot den bakgrunden inte längre skäl att behålla den nuvarande ordningen med regeringen som sista instans. Utredningen har föreslagit att överklagande skall ske till koncessionsnämnden för miljöskydd, som handlägger överklaganden i ärenden om förelägganden enligt 7 § bilavgaslagen. Dispensärendena är dock av den karaktären att det framstår som lämpligare att överklagande sker till kammarrätten. Redan nu gäller att vissa andra beslut enligt bilavgaslagstiftningen skall överklagas hos kammarrätten. Detta gäller enligt 11 § första stycket bilavgaslagen beslut om föreläggande enligt 5 § eller beslut enligt 9 § om kontrollavgift.

Samma regler om överklagande bör gälla såväl för dispensavgift som för undantag. Om riksdagen beslutar att ändra bilavgaslagen i fråga om dispensavgiften, kommer jag att föreslå regeringen att motsvarande ändring görs i bilavgasförordningen beträffande besluten om undantag i det enskilda fallet.

De nuvarande bilavgasbestämmelserna kan behöva förenklas och ses

över, bl.a. mot bakgrund av den överenskommelse som nu ingåtts om ett EES-avtal. Jag avser att snarast återkomma till regeringen i den frågan. Prop. 1991/92:47

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom miljödepartementet upprättas ett förslag till lag om ändring i bilavgaslagen (1986:1386).

4 Lagrådets hörande

Förslaget är sådant att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

5 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i bilavgaslagen (1986:1386).

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.